

„Parkovat“ se dá na nejrůznějších místech, ale jen k tomu vyhrazených. Řada přístavišť je soukromá.

Lodí a na kole

Nizozemsko má jedny z nejlepších silnic v Evropě, ideální podmínky tam mají také cyklisté. Pokud zde chcete strávit aktivní dovolenou, je díky množství cyklostezek, rovinaté krajině a husté síti vodních kanálů – grachtů – nejlepší čtyři kola po příjezdu do země opustit a spolehnout se právě na loď a bicykl.

Brána do města může být i na vodě. Tady vodní příkop kopat nemuseli.

Kormidlovat loď není v zásadě problém, v půjčovnách ostatně nevyžadují k řízení lodi na kanálech žádné doklady a školení – i absolutnímu nováčkovi věnují pár desítek minut teoretické i praktické přípravy. Trénink před odjezdem však mohou jen doporučit. Ovládání lodi má totiž hodně blízko k jízdě po sněhu či ledu. Stačí malý pohyb kormidla a ten se hned projeví na směru lodi, navíc je tu velká setrvačnost a obtížný návrat do původního směru. Nepomůže ani snaha o rychlou nápravu, plavba pak připomíná křížkový steh. Rozvaha je na lodi tedy ještě důležitější než za volantem. Zkušenosti z řízení automobilu však nejsou k zahoezení, a když zvládáte auto, tak si poradíte i s lodí. Záchranou brzdu tu představuje zpětný chod motoru a leckydomůže i vnější ochrana fendry.

Po vodě pod vodou

Třetina území Nizozemska je pod úrovní hladiny moře, a ačkoliv se tedy pohybujete po hladině, jste vlastně pod vodou. Vodní síť tvoří vedle řek a říček také již celá stáletí budované kanály, původně sloužící hlavně k odvodňování území. Ty se napojují na menší i větší jezera a jsou jakousi paralelní dopravní sítí vedle silnic a železnic. Najdete tu tedy i frekventované „dálnice“, „silnice“ první třídy, ale také okresky. Na březích kanálů se i žije, nahlédnete z nich do dvorů za budovami. Kanály tu oddělují i jednotlivá pole a pastviny. Nizozemsko se nejlépe pozná z paluby lodi, ovšem v záloze by měla mít posádka i kola. Ideální je kombinovat plavbu s cyklistickými vyjížděkami či pěšími výlety. Z vody nahlédnete do pečlivě udržovaných zahrádek a do jakýchsi venkov-

ních obyváků zdejších rodin, ve městech právě u kanálů najdete nejvíc obchodů a restaurací.

Snadná pomoc

Zařídit si putování po vodě po zemi tulipánů není složité. V Nizozemsku existuje nespočet charterových společností, které nabízejí lodě k pronájmu. Zájem je zejména v sezoně obrovský, takže je namístě si takovou cestu naplánovat včas. Není však třeba hledat spojení do Nizozemska, také v Česku je řada cestovek, které zajistí loď i další služby. Tyto „hotely na vodě“ umožní svatební cestu dvojici, která chce být sama, nabídnou zázemí i rodině či partě kamarádů (2 až 12 lidí, maximum 16). Rozdíly nejsou jen ve velikosti, ale i technické výbavě lodí. Nejen začátečníci ocení loď s předovým propelerem (přední dokormidlovací zařízení), který výrazně ulehčuje manévrování a přistávání. Menší lodi mívají nižší ponor, a tudíž umožní výpravy do menších kanálů, u kterých je třeba počítat s tím, že jejich hloubka bývá jen pár desítek centimetrů. Party kamarádů na větší lodi si musí hlídat také šířku. Tyto důležité informace poskytnou nezbytné podrobné mapy, které charterové společnosti za poplatek zapůjčí, ovšem lepší je si mapu alespoň té hlavní cílové oblasti koupit. Bude určitě i pěkným suvenýrem.

Loď si lze sice zapůjčit až na místě, ovšem snazší a klidnější je zajistit si pronájem z domova. Navíc v sezoně může být i „vyprodáno“. Stačí brouzdat po internetu, existují specialisté na plavby po nizozemských kanálech. Základní informace i další služby včetně zapůjčení lodi zajistí i Holandská turistická a informační kancelář v Praze. V rámci těchto služeb si lze objednat i „školení“ na české vodě, většinou na Vltavě. Výběr plavidla samozřejmě ovlivní i bonita bankovního konta a počet členů budoucí posádky. Bez ohledu na velikost je však standardem lednička, sporák s troubou, samozřejmě i WC. Levnější typy mají nejen méně prostoru, ale scházejí i prostory pro odpočinek a zejména vícečlenným posádkám bude chybět více soukromí. Na loď pak v žádném případě nejezděte s lidmi, které příliš neznáte. Bez ponorkové nemoci to ale určitě zvládne pohodová rodina nebo dobří kamarádi.

Řidičák není třeba

Na rozdíl od Chorvatska nebudete potřebovat k plavbě žádný drahý kurz, ovšem nesmíte opustit kanály a jezera. V loděnici se věc odbude krátkým školením a půlhodinovou instruktážní plavbou. Pro manévrování a především při přistávání platí jediné, ale zato zásadní pravidlo: plout pomalu, současně však takovou rychlostí, aby loď

Holandské kanály jsou vlastně paralelními městskými komunikacemi.

zůstala ovladatelná. Určitou rychlost totiž loď potřebuje. Drobné šrámy v půjčovně přehlédnou, vážnější škody pokryje pojištění. Je zde však spoluúčast, takže zcela bez výdajů poškození lodi nezůstane. Rychle se tu nejezdí – v obydlených oblastech a městečkách to nedovolují značky a čilý ruch, je třeba dávat pozor na další plovoucí i zakotvené lodě. Na spojujících kanálech pak rovněž platí rychlostní omezení, protože vlny ukrajují zeminu ze břehů. Vlny od lodě by se neměly přelévat přes dřevěná hrzení, které brání podemilání břehů. Naplno se tak dá jezdit jedině na jezerech, kde „lodníci“ se slabším žaludkem mohou pocítit i náznaky mořské nemoci.

Přebírání lodi

V recepci charterové společnosti se vyřídí formality (většinou jsou třeba dva doklady, pas a řidičák, skládá se i kauce). Proškolení a předání lodi probíhá v angličtině nebo němčině, seznámíte se s technickými parametry lodě, vybavením, řízením a obsluhou. Lepší je se dvakrát zeptat, než později nevědět... Kontroluje se inventář, stav a podepisuje převzetí. Důležitá je kontrola lodního vybavení (lana, odrazníky/fendry, bidla, háček, vlajky, břehové přípojky – kabel na el. proud), stůl a židle apod. V kuchyňce pak počet hrnců, kávovary, funkčnost lednice). Loď se přebírá a vrací s plnou nádrží.

Tradiční větrné mlýny představují nyní atrakci a turistický cíl, úkol čerpat vodu již neplní.

Mosty jsou všudypřítomné, pozor na pravidla. I tady červená znamená stůj!

V případě zřetelné neobratnosti v ovládání lodi (snadno se to pozná při přistávání) může půjčovna trvat na již placeném doškolení.

Vyhnete se sezoně

Nizozemské kanály mají hlavní sezonu od poloviny června do konce srpna, ovšem plno bývá i o Velikonocích. Končí se na přelomu října a listopadu. Začátek sezony má kromě výhod, jakou představuje pro méně zkušené cestovatele podstatně menší ruch na kanálech a prázdná kotviště na jezerech, také dvě nevýhody. Kromě toho, že nemusí vyjít počasí (i když většinou bývá příjemné), si je třeba při volbě trasy ohlídat, zda budou fungovat všechny mosty. Mimo sezonu jsou rovněž příznivější ceny, loď pro čtyřčlennou posádku lze pořídit již od cca 25 000 Kč na týden (bez nákladů na cestu do Nizozemska). V zásadě se dá říci, že rozdíl mezi vedlejší a hlavní sezonou je cca 10-15 procent, úplný začátek přijde až o třetinu levněji.

Úhledné vesničky a malá města nizozemského venkova se hodí na zastávky i přespaní.

Při plánování je třeba počítat s tím, že jedna z velkých atrakcí - zvedací mosty - může ovlivnit itinerář a také náklady. Poplatek (bruggeld) za jejich zvednutí do jednoho eura není sice nijak přehnaný, ovšem pokud je jich víc za sebou, je to znát. Pomocí mapy a plavebního průvodce, které jsou ve všech lodích k dispozici, se dá však snadno orientovat. Zjistíte tam nejen poplatek, ale i výšku a šířku mostů v decimetrech (to může v případě větší lodi pro víc lidí hrát roli) a hloubku kanálu. Se znalostí výšky lodi lze najít i cestu takřka bez poplatků, ale to znamená plout po hlavních trasách a nezajíždět do městeček. Mosty si je třeba ohlídat také z časových důvodů - nonstop funguje jen část z nich, a pokud připlujete po 19. hodině, tak zpravidla prožijete noc na neplánovaném místě. Výběřčí loví peníze od posádky většinou pomocí rybářského prutu a dřeváku na provázku. Pozor, tyhle „automaty“ peníze nevracejí, takže je třeba se dopředu zásobit drobnými.

Kapitáne, kam s tou lodí?

Podobně jako při cestě na dovolenou na pevné půdě lze volit také pobyt na lodi podle svých zájmů. Kdo si potrpí na historické a kulturní památky, ten zamíří do centrálního Holandska (Noord- a Zuid-Holland, Amsterdam, Utrecht). Je to docela dobré řešení, není se třeba starat o to, kde v přeplněných centrech měst zaparkovat automobil. Dovolenu na vodě a na lodi ovšem většina lidí spojuje spíš s přírodou. V takovém případě je nejlepší zvolit severovýchodní Holandsko, tedy zamířit do provincií Friesland, Overijssel nebo Groningen. O kulturní zážitky nepřijdete ani zde: například ve Frísku sice plujete mezi pastvinami a lužními lesy, ale také rázovitými městečky i vesničkami.

Nizozemská síť kanálů nadále slouží dopravě a potřebám místních obyvatel, ovšem zejména v sezoně převládají turisté. Díky tomu najdete na březích dokonalý servis, relativní dostatek přístavišť (v sezoně však ta v přírodě nestačí a tudíž se naváže několik lodí na sebe, mizí tedy soukromí) a rušno bývá také v marínách, kde se doplňuje voda a palivo a kde se dá také napojit na elektřinu, případně využít sprchy a další služby. Poplatky v marínách se podle velikosti lodi a počtu lidí pohybují od 10 do 20 eur, na veřejných kotvištích se „parkuje“ zdarma nebo za mírnější částky. V přírodě je to zdarma a místa jsou vyznačena na mapě!

Dovolená na lodi má nádech exkluzivity a luxusu, nicméně kolem 25 000 Kč za týden (s dopravou a dalšími poplatky tak 30 000 Kč pro čtyřčlennou rodinu) nejsou horentní peníze.

Terezie Pudilová

INTERNETOVÉ ADRESY

Holandská turistická informační kancelář

■ www.holandsko.cz

Adresy vybraných půjčoven

■ www.skipperclub.nl

■ www.euro-charter.com

■ www.wetterville.nl

■ www.centerpoint.nl

BLEŠÍ CHALUPY

Holandřan prý sebere, co Skot zahodí. Potvrzením tohoto přísloví jsou rázovité chalupy s vysokými střechami (dřív tam ukládali seno), které jsou až po vikýře naplněny roztočivými předměty. Nejspíš tady čerpal Hrabal inspiraci pro postavu, kterou proslavil Hanzlík ve filmu Slavnosti sněženek („Nekupte to, když je to tak levný...“). Holandřan ovšem levně neprodá. Za návštěvu tahle vetešnictví stojí, stejně jako malebná městečka s úzkými uličkami. Každé z nich je něčím originální - nezapomeňte proto na dobrého průvodce.

TRASA A ČAS CESTY

Nizozemské kanály jsou od Prahy vzdáleny cca tisíc kilometrů, podle cíle na jih nebo severu Nizozemska a také odkud se z Česka odjíždí. Na místo, kde přestoupíte z auta do lodi, se lze tedy bez problémů dostat za 10 až 12 hodin. Jet se dá přes den, ale i na noc. Trasy se nabízejí jižní (Norimberk, Frankfurt, Kolín nad Rýnem), o něco kratší je severní varianta (Drážďany, Lipsko, Halle, Magdeburg, Hannover, Oldenburg, Groningen), přičemž ta druhá je rovněž méně frekventovaná. Pokud jedete přes noc, nehraje to roli, pokud zvolíte denní přesun, má to svůj význam. Noční přesun ušetří jeden nocleh na místě, ale nutno dodat, že nejen řidič, ale ani posádka si minimálně ten první den moc neužijí...

NEJEN RYBÍ FASTFOOD

Rychlá občerstvení mají v Nizozemsku často specifickou podobu - za přijatelné peníze tu dostanete čerstvé, před vámi obalené a osmažené kousky ryb (sledí, makrely apod.). Mezi speciality patří také frikadel či kroket (fritované mleté kořeněné maso), shoarmarol (jehněčí v těstíčku) a loempia (indonéský zeleninový závitek). Vynikající a nepřilíš drahé je zde pečivo, počínaje mnoha druhy chlebů a konče koláči, buchtami i zákusky. Kapitoly pro sebe jsou samozřejmě sýry, těch je nepočítaně. Nakupovat se musí ovšem včas - s výjimkou čtvrtka (do 19 h) obchody zavírají většinou již v pět odpoledne a ani specializované prodejny se sýry nejsou výjimkou. Většina obchodů má zavřeno také v pondělí odpoledne.